

DATUM
2017-11-06
ERT DATUM
2017-07-07

DIARIENR
2017/171-4
ER BETECKNING
Ju2017/0509

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Så stärker vi den personliga integriteten (SOU 2017:52)

Statskontoret instämmer i Integritetskommitténs övergripande bedömningar. Vi yttrar oss dock endast över ett mindre antal av de förslag som kommittén redovisar i betänkandet.

Statskontoret tillstyrker merparten av de kommittéförslag vi lämnar synpunkter på. Samtidigt anser vi att det finns ett antal frågor att beakta i den fortsatta beredningen av dessa förslag.

Statskontoret avstyrker kommitténs förslag om att upprätta ett särskilt kompetenscenter för upphandlingsfrågor respektive att det ska införas en ny bestämmelse i kommittéförordningen.

Det bör tas fram uppförandekoder för tillämpningen av dataskyddsförordningen

Statskontoret tillstyrker kommitténs förslag som handlar om hur det ska tas fram uppförandekoder för tillämpningen av dataskyddsförordningen inom olika områden.

Vi delar kommitténs bedömningar att det finns ett behov av konkret vägledning och att regelverken anpassas till olika verksamheter. Statskontoret anser också att uppförandekoder är ett resurseffektivt tillvägagångssätt för att få till stånd en gemensam standard för tillämpningen av förordningen inom varje bransch eller område.

Integritetskommitténs förslag om hur arbetet med att initiera och ta fram uppförandekoder är överlag tydliga. Samtidigt anser vi att det saknas förtydliganden om hur efterlevnaden av koderna ska säkerställas. Det framgår t.ex. inte hur de ska tolkas och tillämpas, vilken instans som ska kontrollera efterlevnaden och huruvida underlåtenhet att följa koderna är förknippad med någon form av sanktion eller inte. Statskontoret anser därför att dessa aspekter behöver förtydligas i den fortsatta beredningen av förslagen.

Sekretesskyddet för uppgifter om elever bör utredas

Statskontoret tillstyrker förslaget att regeringen bör låta utreda frågan om ett utökat sekretesskydd för uppgifter om elever i skolans IT-system.

Vi anser att digitaliseringen på kort tid har skapat nya möjligheter men också risker för skyddet av den personliga integriteten. Eftersom antalet uppgifter om eleverna i IT-systemen dessutom har ökat under senare år är tidigare utredningars slutsatser delvis obsoleta. Det tycks också saknas en tydlig reglering kring vilka uppgifter som får lämnas ut från skolornas IT-system. Statskontoret delar därför kommitténs bedömning att sekretesskyddet för uppgifterna om eleverna i skolornas IT-system behöver utredas.

Skolinspektionen och Datainspektionen bör hitta lämpliga samarbetsformer

Statskontoret tillstyrker förslaget som innebär att Skolinspektionen och Datainspektionen får i uppdrag att hitta lämpliga samarbetsformer för tillsyn och vägledning i frågor som rör skolornas digitalisering. Ett närmare samarbete kommer underlätta för Datainspektionen att genom vägledning eller tillsyn avhjälpa de problem som finns. Samtidigt är det viktigt att det är tydligt vilken roll respektive myndighet har och att dessa inte blandas samman.

Digitaliseringsmyndigheten bör främja skyddet av den personliga integriteten

Statskontoret tillstyrker förslaget som innebär att den nya Digitaliseringsmyndigheten ska få i uppgift att främja skyddet av den personliga integriteten.

Statskontoret instämmer i att det finns ett behov av att frågor om integritetsskydd i e-förvaltningen styrs och samordnas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Statskontoret anser därför att det är rimligt att det framgår i Digitaliseringsmyndighetens instruktion att myndigheten ska främja skyddet av den personliga integriteten, och då särskilt stödja lösningar som nyttjar integritetsskyddande arbetssätt och teknik.

Det bör inte inrättas ett kompetenscenter inom Digitaliseringsmyndigheten

Statskontoret avstyrker kommitténs förslag om att den nya Digitaliseringsmyndigheten bör inrätta ett särskilt kompetenscenter för frågor som rör anskaffning och användning av externa IT-tjänster.

Statskontoret instämmer i kommitténs bedömning att det finns risk för att den personliga integriteten inte beaktas vid upphandlingen av olika tjänster. Externa aktörers val av IT-system och kommunikationsformer kan ha betydande konsekvenser för skyddet av den personliga integriteten. Det krävs också särskild kompetens om integritetsfrågor för att kunna ställa relevanta krav vid en upphandling. Det är därför välkommet med insatser som bidrar till att öka kompetensen hos upphandlarna. Statskontoret anser dock att det inte i första hand bör vara en fråga för den nya Digitaliseringsmyndigheten. Att stödja myndigheterna så att de blir bättre på att ställa krav vid upphandlingar vad gäller integritetsskydd och informationssäkerhet, förefaller snarare vara en fråga för Upphandlingsmyndigheten. Myndigheten, som ska verka för en rättssäker, effektiv och hållbar offentlig upphandling, arbetar redan idag i nära samarbete med olika organisationer, myndigheter och leverantörer. Upphandlingsmyndigheten bör därför ha förutsättningar för att kunna utveckla en verksamhet som stödjer myndigheterna i frågor som rör skyddet av den personliga integriteten vid upphandling av externa IT-tjänster.

Myndigheternas arbete med medborgarprofilering bör utredas vidare

Statskontoret tillstyrker kommitténs förslag att regeringen bör låta utreda hur olika myndigheter arbetar med medborgarprofilering.

Profilering blir alltmer betydelsefullt för till exempel myndigheter som betalar ut olika ersättningar till medborgarna. Utifrån en effektivitetssynvinkel har sådan profilering av medborgare klara fördelar för myndigheter och organisationer. Frågorna behöver dock även diskuteras utifrån ett individperspektiv. Det finns också ett behov av mera utredning avseende bl.a. praktisk reglering, insyn, tillsyn, ansvar och nytta.

Konsumentverket bör utöva tillsyn av integritetsskydd och informationssäkerhet

Statskontoret tillstyrker kommitténs förslag om att Konsumentverket bör få i uppdrag att utöva tillsyn över företeelser, produkter och avtal där integritetsskydd och informationssäkerhet gör sig gällande.

Statskontoret anser att det finns anledning att ge Konsumentverket bättre möjligheter till tillsyn när det gäller efterlevnad av de konsumentskyddsregler som medverkar till att skydda konsumenters personliga integritet. Detta eftersom Konsumentverket har uppgett sig ha svårigheter i tillsynen i den digitala miljön. Statskontoret anser även att det är rimligt att Konsumentverket samråder med Datainspektionen i detta arbete.

En lagreglering av integritetskänsliga spaningsmetoder bör utredas

Statskontoret tillstyrker kommitténs förslag att regeringen bör låta utreda en lagreglering av vissa integritetskänsliga spaningsmetoder.

En obefintlig, otydlig eller svag reglering av det personliga integritetsskyddet vid olika spaningsmetoder lämnar enligt vår bedömning de brottsbekämpande myndigheterna i ett svårt läge. De behöver i dessa lägen försöka tolka vad som gäller, vilket kan leda till såväl en ineffektiv brottsbekämpning som en risk för att det personliga integritetsskyddet åsidosätts. Det är därför viktigt att regelverket på området är tydligt.

Förutsättningarna för att MSB ska utöva tillsyn av informationssäkerhetsarbete bör utredas

Statskontoret tillstyrker att regeringen låter utreda om och hur Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bör utöva tillsyn över statliga myndigheters informationssäkerhetsarbete.

Statskontoret avstyrkte i sitt remissvar till betänkandet *Informations- och cybersäkerhet i Sverige. Strategi och åtgärder för säker information i staten* (SOU 2015:23) att MSB skulle få i uppdrag att utöva tillsyn inom informationssäkerhetsområdet. Som skäl till detta anförde Statskontoret bl.a. att det saknades en analys av tillsynsuppdragets förhållande till MSB:s generella uppdrag att följa upp och utvärdera krisberedskapen, vilka befogenheter tillsynsmyndigheten skulle ha och vad tillsynen skulle mynna ut i. En utredning i enlighet med kommitténs förslag har möjlighet att göra den analys som är nödvändig för att klarlägga behovet av att MSB får nämnda uppdrag.

Den föreslagna utredningen bör också beakta vissa delar i betänkandet *Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster* (SOU 2017:36). I sitt remissvar tillstyrkte Statskontoret utredningens förslag om ett sektorsuppdelat tillsynsansvar för övervakningen av hur regelverket om NIS-direktivet följs. Samtidigt föreslår utredningen att MSB får i uppdrag att samordna arbetet och bidra med metodstöd. Motivet till detta var att ett delat tillsynsansvar ställer särskilda krav på samordning mellan myndigheterna. Bristande samordning kan till exempel leda till att verksamheter som ligger i gränsområdet mellan olika sektorer faller utanför tillsynen. En väl fungerande samordnings- och stödfunktion kommer bli särskilt viktig för att åstadkomma en effektiv och enhetlig tillsyn på området. Exempelvis kan samarbetsforumet fungera som en arena för att utbyta erfarenheter mellan tillsynsmyndigheterna. Ett gemensamt metodstöd kan också bidra till en mer enhetlig tillsyn.

Sammantaget bedömer Statskontoret att den föreslagna utredningen bör undersöka och bedöma hur MSB:s arbete avseende NIS-direktivet kan utnyttjas i ett bredare tillsynsuppdrag till myndigheten.

Datainspektionens arbetssätt och behov av anslag bör analyseras

Statskontoret tillstyrker i princip kommitténs förslag om att Statskontoret bör få i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys av Datainspektionen.

Det förefaller finnas skäl att klargöra Datainspektionens behov av anslag, resurser och kompetens. Statskontoret ser därför positivt på att utreda dessa frågor. Innehållet i ett eventuellt utredningsuppdrag behöver dock diskuteras i särskild ordning mellan företrädare för Regeringskansliet och Statskontoret.

Kommittéförordningen bör inte förändras

Statskontoret avstyrker kommitténs förslag om att ändra kommittéförordningen.

Det är viktigt att utreda och beskriva vilka konsekvenser ett kommitté-förslag kan få för den personliga integriteten. Införandet av en särskild bestämmelse om detta i kommittéförordningen öppnar dock upp för att förslag inom många fler områden, som kan uppfattas som mer eller mindre angelägna, också ska konsekvensbeskrivas i särskild ordning. Statskontoret vill varna för en sådan utveckling eftersom det skulle kunna försämra effektiviteten i utredningsarbetet. Statskontoret anser att huvudprincipen bör vara att i de fall som det är särskilt angeläget att den aktuella utredningen beaktar frågor om personlig integritet, så bör detta framgå av utredningsdirektivet.

Tillförordnad generaldirektör Tony Malmberg har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Eshat Aydin, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Tony Malmberg

Eshat Aydin